

KAPSAMLI CİNSELLİK EĞİTİMİ SAVUNUCULUK POLİTİKA METNİ

Kapsamlı Cinsellik Eğitimi(KCE) Nedir?

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO (2018) kapsamlı cinsellik eğitimini¹; cinselliğin bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal yönlerinin yaşa ve eğitim sınıfına uygun olarak bir eğitim programı kapsamında yapılandırılmış olarak öğretilmesi ve öğrenilmesi olarak tanımlarken; bireylerin kendi sağlık, iyi olma hali ve değerlerinin farkına varma, ergen sağlığını iyileştirme, saygılı sosyal ve cinsel ilişkiler geliştirme, yaptıkları seçimlerin kendilerinin ve başkalarının iyi oluşunu ne şekilde etkilediği üzerine düşünme ve yaşamları boyunca haklarını anlama ve koruyabilme konusunda gerekli bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasını hedeflediği görülmektedir.

Türkiye’de Kapsamlı Cinsellik Eğitimi

Mevcut Durum

*Yaşa Uygun Kapsamlı Cinsellik Eğitimi Bağlamında Okulöncesinden Ortaöğretime Öğretim Programları ve Ders Kitapları Analizi Araştırma Raporu*² (2021) nun ortaya koyduğu tabloya göre; UNESCO 2018 Teknik Rehber’de yer alan temel kavramların konularına ait öğrenme hedeflerinden yaklaşık %20’sinin MEB öğretim programlarında tam karşılığı bulunurken, yaklaşık %21’inin kısmen karşılığı bulunmuştur. Ancak, öğrenme hedeflerinin yarıdan fazlasının (%59) MEB öğretim programlarında karşılığı bulunamamıştır. Ayrıca kazanımların yaş gruplarına göre gelişimsel olarak ele alınmadığı görülmektedir. Bazı temel kavramların (Örn; Şiddet ve Şiddetten Korunma, Sağlık ve İyi Olma Becerileri) öğrenme hedeflerine öğretim programlarında küçük yaş gruplarında daha fazla karşılık bulunurken aynı temel kavramların öğrenme hedeflerine karşılık bulma oranı yaş grubu yükseldikçe azalmaktadır. Ayrıca; Toplumsal Cinsiyeti Anlamak temel kavramının konularına ait öğrenme hedeflerinin Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretim programlarının kazanımları ile ilişkilendirilme oranı oldukça az, Cinsellik ve Cinsel Davranış ile Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı kavramlarının ilişkilendirme durumu ise çok azdır.

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi Ülkeler ile Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Lihtenştayn’ın dahil olduğu Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu(UNECE) ülkelerinin 29’unda zorunlu öğretim programlarının kapsamına alınan³ kapsamlı cinsellik eğitiminin Türkiye’deki öğretim programlarına yaşa uygun olarak yapılandırılmış, gelişimsel, güçlendirici ve kapsayıcı şekilde dahil edilmesinin çocukların ve gençlerin sağlık ve iyi olma hallerine destek olacağı, yetişkinlikteki ilişkilerine olumlu yansıtacağı görüşü, konunun

¹ UNESCO 2009 yılında UNAIDS, UNFPA, UNICEF, UNWomen ve WHO iş birliğiyle yayınladığı ‘Cinsellik Eğitimi Üzerine Uluslararası Teknik Rehber (International Technical Guidance on Sexuality Education)’ başlıklı rehberini 2018 yılında gözden geçirerek son şeklini vermiştir.

² Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu UNFPA Türkiye Ofisi ve TAPV Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı iş birliği ile, Prof. Dr. Fatma Bıkmaz liderliğinde, Doç. Dr. Canay Demirhan İşcan, Araş. Gör. Dr. Ece Koçer ve Araş. Gör. Metin Kartal’dan oluşan ekip ile yürütülen; yaşa uygun cinsel sağlık eğitiminde ihtiyaç duyulan eğitim alanlarının belirlenmesine yönelik öğretim programlarının analizi araştırması 2021 yılında tamamlanmıştır.

³ Ensuring Rights and Choices amid Demographic Change, Regional report on the implementation of the Programme of Action of the International Conference on Population and Development in the UNECE Region

uzmanları, ilgili akademisyenler, çocuk ve ergen sağlığı alanında çalışan okullarda görev yapan psikolojik danışman ve rehber üretmenler, sahada çalışma yürüten sivil toplum kuruluşlarında da paylaşılmaktadır.

neriler:

Milli Eğitim Bakanlığı;

- UNESCO 2018 Teknik Rehber'in öğrenme hedefleri ile bu dersin ğretim programı ile ilişkili bulunan kazanımların sağlıklı ve etkili bir şekilde kazandırılması için SRP'ye her sınıf düzeyinde bir ders saati ayrılmalıdır.
- Teknik Rehber'in öğrenme hedeflerinde kısmen karşılık bulunan ya da hiç karşılık bulunamayan cinsellekle bağlantılı öğrenme hedeflerinin de gelişimsel olarak dahil edilmesi önerilmektedir.
- Programların teknik rehberin belirlediği bilimsel, kapsamlı ve yaşa uygun öğrenme hedeflerine uygun olarak alanda deneyimli uzmanlarca hazırlanması önerilmektedir.

Politika Yapıcılar:

- Kapsamlı cinsellik eğitiminin Teknik Rehber'de yer verilen sekiz temel kavram etrafında farklı disiplinleri ilgilendirmesinden hareketle çocuklar ve gençlerin sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve sağlıklı seçimler yapmalarını destekleyerek iyi oluşlarına katkıda bulunacak kapsamlı cinsellik eğitimi politika ve eylem planlarının hazırlanması önerilmektedir.
- Ailenin bireylerin gelişimindeki rol ve sorumluluklarının önemi dikkate alındığında ocuk ve gençlerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları temelinde ebeveynlere yönelik kapsamlı cinsellik eğitimi programları geliştirilerek onlara bilimsel temelli bilgi ve becerilerinin kazandırılması konusunda etkili olacak çalışmaların düzenlenmesi önerilmektedir.

Yükseköğretim Kurulu;

- Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programı özelinde seçmeli olarak yer alan Cinsel Sağlık Eğitimi derslerinin tüm eğitim fakültelerinin öğretmenlik programlarında zorunlu ders olarak açılması önerilmektedir.

Üniversiteler;

- Eğitim Fakültelerinde cinsel sağlık eğitimi derslerinin açılmasına hazır bulunuşluk için deneyim sahibi ve alanda çalışan akademisyen ve uzmanlardan oluşan bir ekiple 21.yy becerileri ile birleştirilmiş, UNESCO'2018 Teknik Rehberin belirlediği kriterlere uygun bilimsel, yaşa uygun, kapsamlı ve yapılandırılmış bir programın hazırlanması önerilmektedir.
- Seçmeli ders olarak yer alan cinsel sağlık eğitim derslerinin eğitim fakülteleri tüm öğretmenlik programlarında uygulanabilmesi için programların güncellenmesi önerilmektedir.

Yerel Yönetimler;

- Yerel yönetimlerin, gerek kendi kapasitelerini güçlendirerek gerekse alanda çalışan sivil toplum iş birliği ile çocuk, gençlik ve ebeveyn çalışmalarında, kapsamlı cinsellik eğitimine alan açmaları önerilmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşları;

- Kapsamlı Cinsellik Eğitimi kapsamında yer alan kazanımlar ile kesişimsel alanlarda buluşan (Örneğin; toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler, erken gebelik, çocuk hakları, eğitim-güçlenme, eğitim ortamlarında kapsayıcılık, eşitlikçi yaklaşım, kadına yönelik şiddet, flört şiddeti, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve hakları bilgisine ve hizmetlerine erişim, HIV ve diğer cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE) gibi tüm sivil toplum örgütlerinin gündemlerinde, uyguladıkları programlarda ve kendi kapasite güçlenme çalışmalarında, hazırladıkları/katkı sundukları raporlarda KCE'ne yer vermesi önerilmektedir.

Okul Paydaşları;

- Okullarda koruyucu, önleyici ve öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyici çalışmalar kapsamında KCE'nin uygulanabilmesi için okul yönetimlerinin okul programlarında yer vermesi, psikolojik danışman ve rehberlik uzmanları, sınıf öğretmenleri, ilgili branş öğretmenleri ile birlikte tüm öğretmenlerin ihtiyaç duyabilecekleri bilgiye erişiminin sağlanması, alanda çalışan uzman ve sivil toplum kurumlarından destek alınması önerilmektedir.

Kısaltmalar:

KCE	: Kapsamlı Cinsellik Eğitimi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNFPA	: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNECE	: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNAIDS	: Birleşmiş Milletler HIV ve AIDS Ortak Programı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNWOMEN	: Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi
WHO(DSÖ)	: Dünya Sağlık Örgütü
SRP	: Sınıf Rehberlik Programı
CYBE	: Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar